

27 травня 2007 р. В. Мельниченко відвідав могилу О. Бодянського на території Новодівочого (Богородице-Смоленського монастиря) у Москві. “Відцвітав бузок, під спекотним сонцем сумовито схилили листя старі берези й молоді липи, щемливо пахла свіжоскошена трава, а нескошена росла по-сільському вільно, поцяткована сивими круглячками пухнастих кульбаб... Міський гул за стінами монастиря здавався чужим і другорядним, а тут було тихо, спокійно, вітер шумів лише у густих верхівіттях старих і високих лип і кленів...

Можна тільки мріяти про те, щоб спочивати вічним сном у такому місці й серед таких небіжчиків”, – елегійно підсумовує Автор (С. 554). Ці ліричні нотки не виглядають чимось чужорідним, не вибиваються із загального контексту, оскільки й у багатьох інших місцях книги В. Мельниченко не ховається за заборолом академізму, а виступає прямо, незмінно відстоюючи своє кредо, основні засади якого він сформулював так: “Настав час розкрити історичні зв’язки національних геніїв із Арбатом і тим самим показати живі витoki й джерела невичерпної української присутності та сили на головній вулиці Росії...”⁴. Реалізації грандіозного задуму присвячена уже третя книга із “українсько-московської” біографічної серії і можна сподіватися на її поповнення.

Поліграфічне оформлення видання перевищує всі сподівання: гарний папір, тверді палітурки, зі смаком оформлені форзаці, фотодокументи. Книжку приємно взяти до рук.

І все-таки доречно буде вказати й на деякі недоліки видання. Нову роботу В. Мельниченка можна читати як документальну прозу, але можна і студіювати як наукове дослідження. У другому випадку явно не вистачає іменного покажчика і списку літератури. Вся книга поділена на 7 великих розділів, процес читання яких суттєво полегшується розбивкою тексту на невеликі сюжети із виразними, влучними, а подекуди й провокативно-інтригуючими назвами. Але чому вони не увійшли до змісту книги?

Загалом, як і сподівався Автор, його дослідження стало гарним подарунком українським читачам до 200-річчя О. Бодянського, гідним внеском у шевченкіану.

Джерела та література:

1. Верстюк В. Книга, що прояснює політичну позицію М. Грушевського // Мельниченко В. Михайло Грушевський: “Я оснувався в Москві, Арбат 55”. – М., 2005. – С. 7 – 8.
2. Дзюба І. “Якби ми гідно реагували на вияви дикості у власному середовищі, ми б мали моральне право висувати претензії щодо чужої дикості” // День. – 2008. – 29 березня. – С. 4.
3. Тут і надалі в круглих дужках посилання на рецензоване видання.
4. Мельниченко В. Тарас Шевченко і Михайло Грушевський на Старому Арбаті. – М., 2006. – С. 6.

Олексій Брик

ХІБА Ж ПРИМУСИШ СЕРЦЕ ЗАМОВЧАТИ...

У вітчизняній ліриці другої половини двадцятого століття Дмитро Іванов – один з найпомітніших поетів України. У своїх творах поет-лірик уміло передає думки, почуття, настрої, викликані навколишньою дійсністю й своїми переживаннями:

*Ніч втекла
від пахущої зваби.
Йдуть лугами
тумани з Десни,
На очах посивіли кульбаби,*

*Б'ють зозулі
у дзвони весни.
Грають щука з лящем
в киці-баби –
Ляскотить
міжбережжям луна.
Мерехтять лугоквіття єдваби...
Чом же ти, моя душе, сумна?*

Дмитро Іванов належить до когорти тих поетів, які працюють у “класичному” стилі. Його поезії мудрі й прості, як усе талановите. У них йдеться про життя, часто драматичне, а то й трагічне.

Тематика ліричних творів Дмитра Іванова різноманітна, як і різноманітне саме життя. Головні тематичні групи його лірики: філософська, соціально-політична, інтимна й пейзажна. Домінуючою темою його творчості є доля українського повоєнного й сучасного села та людей, що живуть там...

Перша збірка поезій Дмитра Іванова “Зерно і любов” побачила світ у видавництві “Молодь” у 1977 р. Згодом одна за однією вийшли збірки “Грай, сопілонько моя” – 1979 р., “Заповіти мого роду” – 1981 р., “Стремено” – 1986 р. “Маминих слів чорнобривці” – 1991 р. та інші. На всі збірки Дмитра Йосиповича чекала щаслива доля. Вони довели, що на теренах української літератури з'явився новий самобутній талановитий поет.

Дмитра Іванова відразу помітили, бо його поезії засвідчили творчу зрілість митця та його вірність традиціям української класичної літератури. Це був нечуваний літературний успіх, хоч на поетичній ниві у ті роки не так то й легко було утверджуватися поряд з такими знайомими українськими поетами, як Іван Драч, Ліна Костенко, Микола Вінграновський, Борис Олійник.

Чим же привабили читача поезії Дмитра Іванова? Перш за все своєю новизною, правдивістю зображених подій, емоційністю, громадянською позицією автора. У його віршах виплеснулася жага любові до людини, де драма ліричного героя тісно переплелася з долею самого автора.

Відомі літературні критики й любителі поезії, характеризуючи твори Іванова, відмітили в них “неудавану справжність”, епічність, вміле конструювання сюжету. Його поезії набули широкого розголосу не лише в Україні, а й за її межами.

Любов до Батьківщини і її обездоленого народу змусила поета задуматись над проблемою:

*Чому, навіщо
з нашої землі
Щороку села й хутори щезали,
Як із долонь у мене мозолі?
Пощо бездумність катувала ріки,
Ліси, степи? А хто простить нам те,
Що поруч з нами
темне і столике
Міщанство
надто вільно вже росте...*

На початку двадцять першого століття уповільнюється творча діяльність поета. Обов'язки головного редактора газети “Гарт” поглинають надто багато часу, і Муза Дмитра Іванова на якийсь момент замовкає. Його захоплюють події, що відбуваються в Україні. Перебуваючи в епіцентрі політичного життя, молодіжна газета “Гарт” правдиво відображає кардинальні зміни, що сталися в нашій країні й житті людей.

Та Іванов був би не Івановим, якби відступився від своїх ідеалів і зрадив свій духовний світ. Він дотримується всього того, за що завжди вболівало його серце, залишившись самим собою. Зрозуміло, не міг довго тривати і поетичний застій, хоч іноді його поезії з'являлися в періодичній пресі.

І ось він знову повернувся на поетичну ниву. У чернігівському видавництві “Трійця” нещодавно побачила світ нова книга Дмитра Іванова під промовистою назвою “Здрастуйте! Я повернувся!” – видатне явище в українській поезії. За темами, жанрами, художньою формою вона досить різноманітна. Як і в попередніх своїх збірках, поет пише про покоління, що народилося після війни, про солдатських вдів, про трудівників-хліборобів, про їхню обкрадену молодість і трагічну старість. Провідні теми книги – яскраві спогади дитинства, творче осмислення минулого й сьогодення, сенсу життя людини на Землі.

До книги увійшло 102 поезії, більшість з яких складають балади. Взагалі, цей жанр посідає чільне місце у всіх збірках поета, як і образ матері – серед персонажів. Вражає своєю емоційністю, свіжістю, метафорикою заглавний вірш збірки:

*Боже! Повірить не смію!
Серед сухого бадилля
Сад здичавілий весніє,
Той, що колись
 посадив я.
Ось мене
 в безовім світлі
М'ята іде зустрічати
Вздовж
 найсвятішої в світі
Стежки –
 до рідної хати.
Гайстрам у білих кошулях,
Всім, хто про мене забувся,
Всьому,
 що суще,
 кажу я:
– Здрастуйте!
Я
 повернуся!*

У циклі балад “Про черевики”, “Про премію”, “Про сінокіс”, “Про руки”, “Про пастуха” автор змальовує пережите й переболіле, злидні, голод, рідне село і людей, що живуть і працюють там. Своїми мотивами цикл балад співзвучний політичній алегорії про коня:

*Знов тебе, коню, продали,
Наобицяли
Всього,
 поки перепрягли,
А в тебе, Чалий,
В очах – ні радості, ні сліз,
Мовчиш, мов камінь...
Нові –
 хазяїн,
 упряж,
 віз,
Але ті ж самі –
і кат-вантаж,
 і шлях трюхкий,
Спекота й хвища
І надголодь, і матюки,
І...
 батожите...*

А як ніжно змальоване у віршах Задесення! В часи смутку і різних життєвих негараздів поета виручає рідний край, він надихає і підтримує його у важкі хвилини, гоїть душевні рани:

різноманітна, з глибоким і щирим ліризмом. Він вживає різні віршові розміри й різноманітні поетичні засоби. Строфа здебільшого чотирирядкова з перехресним римунням. Іноді спостерігається й зміна віршового розміру. Мовностилістичні засоби поезії – народнопісенні. Твори – глибоко народні за своєю лексикою. Звертаючись до метафори етичних висловів, вигадуючи неологізми, поет зображає психологічний стан ліричного героя. Дмитро Іванов створив свій індивідуальний стиль, удосконалив і поглибив жанр балади, а також зображувально-виражальні мовні засоби та звукове оформлення:

Був засинений день.

Сонце.

Літо.

Сад зомлілий на спеку сичав.

І з колодязя

коням в корито

Журавель наливає печаль...

Плідно засіваючи поетичну ниву, оспівуючи нашу сучасність, Дмитро Іванов сповнений оптимізму, радіє сонцю, милується красою Деснянського краю. Він – Творець!

Володимир Коваль

ШЛЮБНІ ІГРИЩА СПЕЦСЛУЖБ

Дзюба С. Як я був агентом ЦРУ: Дивовижні люди. Неймовірні історії, які відбуваються насправді. Друга книга спецрепортажів. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2008. – 240 с. (з радіоверсією на CD-диску).

Власне, „Шлюбні ігрища спецслужб” – дотепний вірш молодого, але вже „розкрученого” поета Олександра Стусенка. Цей шедевр у Сергія Дзюби – замість передмови. Двірничка зізнається волоцюзі, що закохана в нього. Однак до глибини душі зворушений бомж (їхні почуття – взаємні!) відкриває своїй подрузі страшну таємницю: виявляється, він – майор СБУ, який працює під прикриттям. Однак аніскільки не збентежена такою пікантною подробицею панянка розповідає коханому власний секрет: вона – теж майор і в поті чола трудиться на конкуруючу структуру – ФСБ. Неймовірна історія завершується зворушливим хепі-ендом:

Зійшлися дві спецслужби без претензій.

До ранку німували ув імлі

Передавач, захований в протезі,

Й антена, замаскована в мітлі.

До ранку есбеушник наш невтомно

В обіймах ефесбешницю гойдав.

І тільки стовп ліхтарний безсоромно

У їхню комірчину заглядав.

Світився, і йому було не сором

Дивитися на ту любовну гру.

Бо стовп ліхтарний також був майором

І, звісно ж, працював на ЦРУ.

Ось така – правда життя, де завжди є місце подвигу, зокрема, на любовному фронті. І, що головне, ця поетична прелюдія навдивовиж вдало поєднується з мемуарами С.Дзюби, які й дали назву всій книжці.

Взагалі, Сергій часто й успішно доповнює свої виступи на концертах та творчих зустрічах дивовижними бувальщинами зі свого бурхливого і, як на мене,